

**ANEXA
SOCIETĂȚII ARDELENE
DE SPEOLOGIE**

**al SOCIETĂȚII ARDELENE
DE SPEOLOGIE-ROMÂNIA**

1993

Carstul din Pietra Pintii de la Poiana Botizii (Munții
Lăpușului).

Istvan Dumitru

1. Istoricul cercetărilor. Zona Poiana Botizii s-a întrat în atenția geologilor încă din prima jumătate a sec.XIX, odată cu prima mențiunea sici a unor klippe mezozoice. Ce urmare, primele informații esupra fenomenelor carstice din Pietra Pintii apar în literatura geologică.

Fr.Posepny (1862) semnalează pentru prima dată fenomenele carstice din Pietra Pintii, menționind sici mai multe peșteri cu numeroase resturi de Ursus spelaeus (mai ales dinți, într-o brecie cu case). Datele prezentate de Posepny sunt ulterior reluate de Hauer și Stache (1863) și Albert Bielz (1884).

Prima lucrare ce are ca scop studiul carstului din Pietra Pintii este autorată lui Gy.Primics, care în 1886 întocmese un studiu documentat al Peșterii cu Case de la Poiana Botizei - principalul fenomen endocaristic al zonei. Sunt descrise diverse case de Ursus spelaeus (crani, mandibule, vertebre etc.) și fragmente de case de ierbivore, cu casele de la încheieturi roase. Este menționată și o altă peșteră (probabil peștera Meduzei), precum și existența unei căriere amplasate la gura unei a treia peșteri, unde în timpul exploatarii au ieșit la iveală case, colții și dinți de Ursus spelaeus. În lucrare este prezentată descrierea detaliată a peșterii și o secțiune longitudinală. Fiind o lucrare veche, apărută într-o publicație greu accesibilă astăzi, prezentăm

planul și secțiunea peșterii, după Gy.Primics.

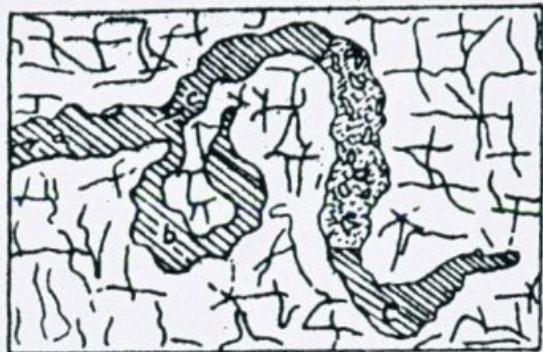

Fig. 1 Harta P. Casa Pintii (1886)
a) zona vestibulară; b) galeria secundară; c) galeria principală; d) depozit de oase

Fig. 2 Profil long.; a) adâncimea peșterii; b) depozit de oase

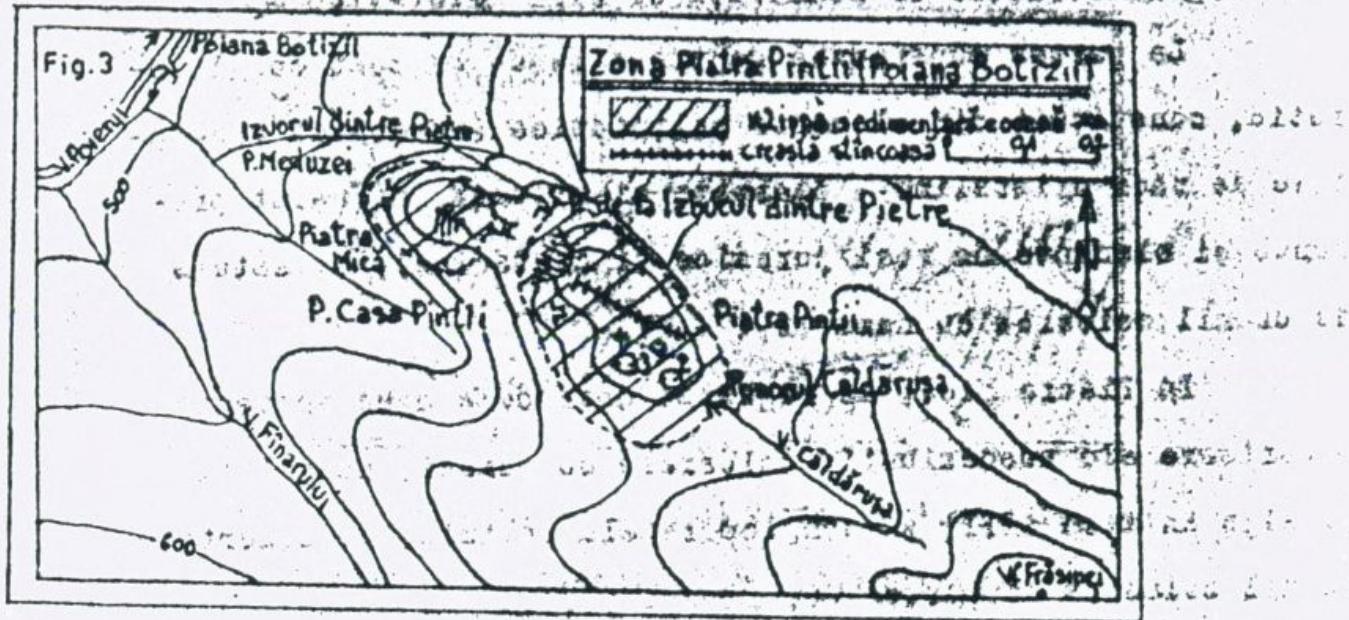
Date sumare asupra carstului de la Poiana Botizei

apăr și într-o serie de lucrări geologice recente. Menționăm doar sinteza lui G. Bombiță (1971), în care pe lîngă o stratigrafie detaliată a Eocenului din Pietrele Pintii este prezentată și o secțiune litologică în care este poziționată și peștera Casa Pintii (denumirea acordată de localnici peșterii denumite în lucrările anterioare "Peștera cu Case de la Poiana Botizei"). De asemenea este prezentată și o amplă sinteză a lucrărilor geologice anterioare.

Din anul 1977, Peștera cu Oase de la Poiana Botizei este ocupată prin decizia 204 a Comitetului Executiv al Consiliului Popular al județului Maramureș. Începînd din anul 1980 zona Pietre Pintii intră în atenția Speo-Montanei din Răia Mare, descoperindu-se încă 3 peșteri, astfel că în prezent, se cunosc aici 4 peșteri cu o lungime cumulată de 77,5 m și o denivelare de 9 m.

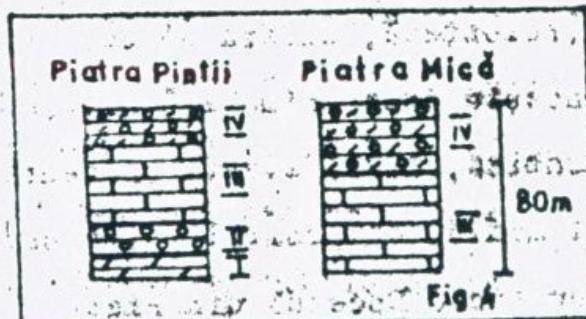
2. Localizare. Fenomenele carstice sunt situate în versantul stîng al V. Poienii, la cca. 2 Km amonte de confluența V. Poienii cu V. Lăpușului și cca. 2 Km aval de centrul satului

Poienă botizii în Piatra Pintiisi Piatra Mică.

3. Structura geologică. Fenomenele crustice descrise

două lanchiuri proeminente - Pietra Pintiș și Pietra Mică.

Piatra Pintiei are dimensiuni în plan de 550 x 200 m, stînga de dessuspe se încadrează spre SE într-o creastă înălțată, cu frecvențe lapiezuri. La SV de această creastă se dezvoltă un mic platou suspendat, cu doline.

Succesiunea formatiunilor incepe cu un capitol de silex si
peste care se dispun conglomerate si brechi, cu fragmente de sisturi cristaline
marne cenușii, grezoase (la Izvoarele din trei fântâni),
jurasicice si cretacicice, uneori puternic cimeritate într-o pa-
trice psamitică de nisip calcaros-II.

Urmează un orizont de calcare cenușii cu corali, calcare organodetrítice cu nummuliți și alge melobézice - III.

La partea superioară se trece la un orizont conglomeratic, constituit din elemente polimictice (predomină elementele de roci cristaline - ouărițe și șisturi, dar sunt prezente și elemente de roci jurasică și cretacică), cimentate de un mîl calcaros cu nummuliți - IV.

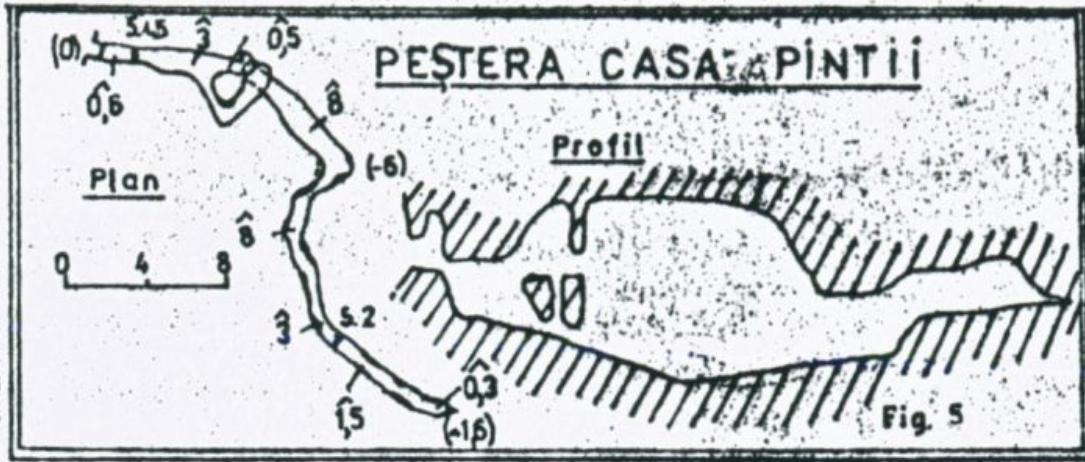
In Piatra Mică, se regăsesc doar cele două secvențe superioare ale succesiunii: calcarele cu corali, nummuliți și alge în bază (III) și conglomeratele polimictice cimentate cu mîl calcaros la partea superioară (IV).

Peșterile Casa Pintii și Meduzei se dezvoltă în orizontul calcarelor (III), peștera de la Izbucul dintre Pietre în merenele orizontului I, iar peștera Tunelelor suprapusă din Piatra Pintii, în conglomeratele cimentate cu mîl calcaros (IV).

Succesiunea astfel prezentată, difera de cea dată de G. Bombiță (1971), care recunoaște doar primele 3 nivele. Determinările de faună (G. Bombiță, 1971) atestă prezența părții superioare a Eocenului mediu, cu posibilitățea ca nivelul III să aparțină Eocenului superior. Eocenul din Piatra Pintii și Piatra Mică apare în poziție alohtonă în depozitele pînzei wiliflișului, ele reprezentând klippe sedimentare, blocuri mari desprinse din sufastament prin prăbușire sau slunecare.

4. Descrierea peșterilor

- Peștera Casa Pintii este principalul fenomen endocaristic cunoscut (denumit de locnici, peștera Casa Pintii, peștera lui Pintea Viteazul sau Peștera din Piatra Pintii, iar în lucrările mai vechi, apărind cu numele de Peștera cu case de la Moiana Rotundă).

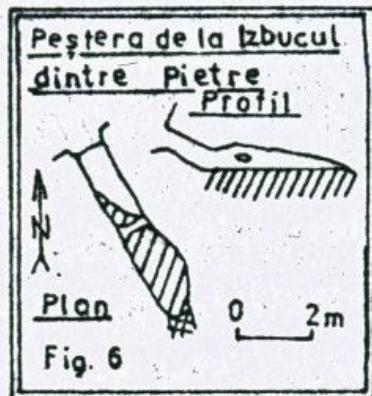

Intrarea se află în baza unui hoxn semicircular cu excavatii de coroziune. Se coboară 1,5 m pînă într-o zonă în care tavanul coboară la 0,6 m, urmînd o săritură de 1,5 m, din baza căruia o ramificație spre dreapta duce la o mică plat-formă, ce comunică cu diaclaza principală. Aici se observă urme de locuire, vetră de foc.

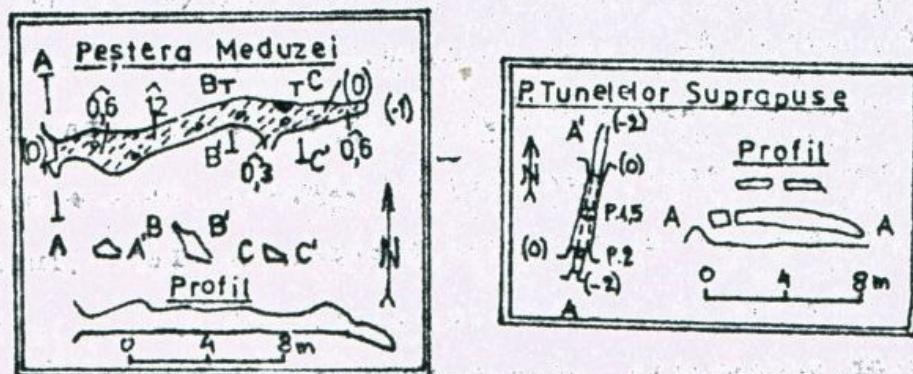
De la bifurcație, galeria principală continuă descen-dent pe sub o coltă joasă de 0,5 m. La 14 m de la intrare pe diaclaza ce se înalță brusc la 8-10 m, cu o lățime medie de 1 m, se ajunge în punctul cel mai coborit al peșterii (-6), loc în care se află depozitul de ocreie cu vase. În continuare galeria cotește spre dreapta, și ascendentă și bogat concreționată, cu o lățime de 0,6 - 1 m, înălțimea scăzînd treptat. Dupa o sări-toare de 2 m, peștera se termină prin obturare cu formațiuni de prelingere. Crustele de prelingere, abundente, sunt deterio-rate în zona ușor accesibilă, păstrindu-se intacte doar spre partea superioară a diaclazei și cu o tentă cenușie - negri-ciosă, datorată fumului de la vatrile din zona intrării.

Peștera are o dezvoltare de 39 m, denivelare de -6 m, extensie 26 m.

Peștera de la Izbuclu dintră Pietre - este singura cavitate activă, o galerie joasă (0,5 m) cu o lungime de 5 m ce se termină cu un sifon. Prin ea debogesă spele pătrunse în subteran în Ponorul Căldărusa. Peștera se dezvoltă în mărnele de la partea superioară a crizontului I.

Peștera Meduzei din Piatra Mică - este o galerie ovazi-liniară cu o lungime de 19,5 m, orientată E-V, pe o disclază. Peștera este bogată concreționată, având și o formațiune de prelingere cu diametrul de 25 cm - Meduza. Podeaua este acoperită de un depozit argilos cu fragmente angulare de calcar. Peștera se dezvoltă în crizontul calcarelor biodetritice (III).

Peștera Tunelelor suprapuse din Piatra Pintii - se dezvoltă în vîrful Pietrii Pintii pe o disclază de tractiune gravitațională, fiind constituită din 2 galerii scurte, legate

printri-un puț. Dezvoltare 14 m, denivelare -2 m extensie 8 m.

Peștera se dezvoltă în crizontul conglomeratelor cu matrice de nîl calcaros (IV).

5. Fenomene exocarstice

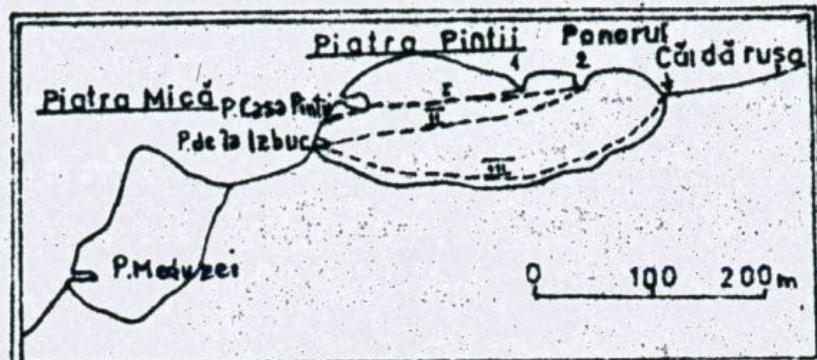
Lăpiezurile - sunt dezvoltate pe suprafețele dezglificate din Pietre Pintii și Pietre Nică, ca rezultat al corozioniilor pe litoclaze. Apar și în orizontul călcarsos (III) dar cu o dezvoltare remarcabilă în complexul conglomeretic (IV), pe creasta Pietrii Pintii, cu adâncime de c. 5 - c. 8 m și latimi de 0,2 - 0,4 m. Aici sunt prezente și lăpiezuri tubulare verticale cu diametrul de 15-20 cm. Dispoziția lăpiezurilor pe creasta Pietrii Pintii este orientată sistematic E-V, pe un sistem de litoclaze.

Dolinele - au fost întâlnite doar la vest de culmea Pietrei Pintii. Aici s-au identificat 2 doline, cu diametru de 25 - 30 m, circulare, cu fundul plat, colmatat cu argila, având o adâncime de 4-5 m, precum și o dolină cu diametrul de 5-6 m, cu pereti stincoși, verticași, cilindrici, scurgerile apei făcindu-se prin diaclaze de 10-15 cm. Se dezvoltă în exclusivitate în complexul călcarsos (III). Cele 2 doline rare se situează pe aliniamentul dintre Ponorul Căldarușa și Peștera Casă-Pintii iar dolina cilindrica, între Ponorul Căldarușa și Peștera de la Izvorul dintre Pietre, jachind traseele succesive ale cursului de apă subteran.

6. Evoluția carstificării. Descifrarea succesiunii formării cerștului din Pietre Pintii este strins legată de evoluția cursului de apă al V.Căldarușa, în zi căruia traseu spre nivelul mult coborât al V.Pienii, a intervenit olistolitul calcaros ecen din Pietre Pintii.

era

Intr-o primă etapă, Pietra Pintii încă acoperită de formațiunile greso-marnoase ale pinzei wildflisului, apele V.Căldarușa curgând în continuare pe Izvorul dintre Pietre.

Prin adâncirea treptată a cursului V.Căldarușa, aceasta ajunge în contact direct cu calcarurile din Pietra Pintii, începînd etapa evoluției carstice, favorizate de fisurarea tectonică intensă a calcarelor.

Folosind diaclaza din Peștera Casa Pintii, deja modelată de apele de percolație, apele V.Căldarușa au un prim tronson de curs subteran, între dolina 1 și gura Peșterii Casa Pintii, ele deversând prin gura actuală a peșterii (fapt reflectat de conul de eluviuni de cca. 20 m, aflat și acum în aval de gura peșterii). În această etapă este modelată porțiunea superioară a diaclazei.

Prin captare regresivă, ulterior apele intră în subteran prin dolina 2. În același timp, din punctul cel mai coborât al peșterii, apele își creează o nouă cale de curgere, la un nivel inferior. Acesta este momentul în care apa adună apele de urs de cavernă în partea cea mai coborâtă a peșterii (fapt care implică existența unor spații mai largi în care a trăit ursul de peșteră, situatoare probabil între dolinile 1-2 și terminusul actual al peșterii, obturat de concreționarea ulterioară).

Prin continuarea captării regresive, ulterior punctul de intrare al apei în subteran ajunge la contactul acestui calcar-impermeabil (la actualul Ponor Căldărușa), Coborîrea nivelului de bază face ca disclaza din Peștera Ceaș Pintii să fie părăsită de apele ce își găsesc calea spre lumină pe un alt traseu, a cărui treptată adâncire duce la actuala etapă de echilibru, în care apele intră în subteran prin Ponorul Căldărușa (la contactul calcar-impermeabil) și ajung la zi prin Peștera de la Izbucul dintre Pietre, de asemenea la contactul calcar-impermeabil. Își următoarea etapă - previzibilă este modelarea acestui traseu de echilibru, în special prin crearea unei căi de acces în subteran dinspre ponor.

7. Concluzii. Carstul din Piatra Pintii se dezvoltă într-un clistolit cu un patial denudat de eroziune din depozitele înconjurătoare ale pînzei wildflisului. Disclazarea calcarelor a permis o circulație subterană a cursului V. Căldărușa, o adâncire treptată a traseului, simultan cu modificarea punctului de intrare în subteran, ajungindu-se în prezent la o situație de echilibru, în care apele intră și iș din subteran la contactul calcar-impermeabil. Deși dezvoltarea endocarstului este modestă, se remarcă o evoluție de lungă durată.

Bibliografie

- Bielitz E.A. (1884) - Beitrag zur Höhlenkunde Siebenbürgens -
Jahrbuch des Siebenbürgischen Karpathen Vereins -
nr.4, pag.4, Sibiu
- Bombiță G. (1971) - Studii geologice în Munții Lăpușului - An.
Inst. Geol., vol. XXXIX, pg. 7 - 109, București
- Hauer R., Stache G. (1863) - Geologie Siebenbürgens - Wien,
1863 pag. 365
- Posepny Fr. (1862) - Bericht über mittlere Lápos Gebiet -
Jahr. d. k. k. geol. Reichanst XII, verh. 194, Wien
- Primics G. (1886) - A. Béthiz polyánai csontbarlang- Term.
Tud. Közl., XVIII, Budapest, pag. 313-317.

RÉSUMÉ

L'auteur présente une zone karstique moins connue
Les Monts du Lăpuș (dans le Nord de la Roumanie).
Il fait un historique des recherches géologiques et spéléologiques dans la région. L'ouvrage contient un chapitre consacré à la structure géologique de la zone ainsi qu'un autre aux localisations et descriptions des grottes. À la fin on nous présente la genèse de la karstification du secteur étudié.